

Cuprins

Partea întâi *Un cap fără lume*

Plimbarea	7
Taina	26
Confucius, mijlocitor de căsătorii	37
Scoica	52
Mobile strălucitoare	64
Iubită și preastimată doamnă	78
Mobilizare	93
Moartea	108
Pe patul de suferință	120
Iubire tânără	132
Iuda și Mântuitorul	141
Moștenirea de milioane	153
Păruiala	163
Încremenirea	176

Partea a doua *Lumea fără cap*

La Cerul ideal	193
Cocoașa	221
Milă fără margini	237
Patru și viitorul lor	257

Dezvăluiri	278
Moartă de foame.....	294
Împlinirea	315
Hoțul	330
Proprietate particulară	348
Mititelul	382

Partea a treia
Lumea din cap

Tatăl cel bun	433
Pantaloni.....	447
O casă de nebuni	466
Căi ocolite	490
Un Odiseu viclean	504
Limbi de foc	540
<i>Postfață</i>	551

Iubire tânără

În clipa în care doctorul îi spuse : „Mîine vă puteți scula !“ Kien se simți sănătos. Totuși, nu sări numaidecît jos din pat. Era seară și voia să reînceapă viața de om sănătos în mod regulat și la ora șase în zori.

O începu a doua zi. De ani și ani nu se mai simțise atît de tînăr și de vînjos. În timpul spălatului avu deodată impresia că parcă dobîndise mușchi. Odihna forțată îi priise. Închise ușa spre camera de-alături și se așeză la birou, drept ca un băț. Hîrțile fuseseră răscolite, de fapt cu multă precauție, dar în așa fel încît putea să-și dea seama prea bine de asta. Se bucură că trebuia să le rînduiască, manuscrisele erau agreabile la pipăit. Avea înainte o muncă imensă. Femeia căutase aici un testament, în vremea cînd febra îl făcuse să zacă fără cunoștință, îndată după căderea aceea blestemată. În ciuda fluctuațiilor dispoziției sale pe patul de suferință, o intenție îi rămăsese constantă : să nu întocmească nici un testament, dat fiind că Therese ținea atît de mult la asta. Decise ca, de-ndată ce va da ochii cu ea, s-o ia tare ; s-o readucă repede și eficace la vechile ei limite.

Therese îi aduse micul dejun și vru să spună :

— Ușa rămîne deschisă.

Totuși, întrucît pregătea un atac însoțit de zîmbete pentru cucerirea testamentului și nu știa în ce ape se scălda el de cînd era din nou pe picioare, se abținu, nevrînd să-l irite prematur. Se aplecă doar și vîrî o surcea sub ușa, ca să nu se mai închidă cu una, cu două. Era în dispoziție pașnică și gata

să-și impună voința pe ocolite. Kien sări ca ars. O privi cutezător în față și-i declară cu o intonație tăioasă:

— Manuscrisele sînt într-o dezordine nemaipomenită. Mă întreb cum de-a ajuns cheia în mîna cui nu trebuia. Am găsit-o la locul ei, în buzunarul stîng al pantalonilor. Spre regretul meu, mă văd nevoit să presupun că mi-a fost subtilizată în mod ilegal, că s-a abuzat de ea și apoi mi-a fost pusă la loc.

— Asta ar fi și mai frumos.

— Întreb pentru prima și ultima oară: cine a scotocit prin biroul meu?

— S-ar putea crede!

— Vreau să știu!

— Mă rog, am furat ceva?

— Pretind o explicație!

— Explicații poate să dea oricine.

— Ce vrea să însemne asta?

— Așa e între oameni!

— Între cine?

— Timpul le lămurește pe toate!

— Biroul...

— Asta spun și eu întruna.

— Ce?

— Cum îți așterni, așa dormi.

— Asta nu mă interesează.

— El a zis că paturile sînt bune.

— Care paturi?

— Paturile conjugale merită să fie văzute.

— Paturi conjugale!

— Așa le zice lumea.

— Eu nu duc căsnicie cu nimeni!

— Că io m-oi fi măritat din dragoste?

— Am nevoie de liniște!

— Un om cumsecade se culcă la...

— Pe viitor, ușa asta rămîne închisă.

— Omu' propune și 'mnezeu dispune!

— Șase săptămîni încheiate am pierdut cu boala asta!

— O nevastă se sacrifică zi și noapte.

— Așa nu mai merge!

— Și bărbatul ce face pentru nevastă?

- Timpul meu e prețios.
- La ofițerul stării civile, amîndouă părțile ar trebui să...
- Nu fac nici un testament!
- Cine se gîndește la otrăvire?
- Un bărbat de patruzeci de ani...
- Nevasta parcă-i de treizeci.
- Cincizeci și șapte.
- Asta încă nu mi-a spus-o nimeni așa, în față.
- Din actul de naștere se poate vedea precis.
- De văzut, poate vedea oricine.
- Aha!
- O nevastă pune să i se dea asta în scris. Unde mai este plăcerea? Trei camere sînt ale nevestei, una o are bărbatul, așa e scris pe hîrtie. Mai întîi nevasta îl îngăduie pe bărbat, apoi rămîne mofluză. De ce a fost atît de proastă? Cel mai bun lucru e să ai în scris. Cu vorba poate oricine. Deodată bărbatul leșină. Și femeia nici măcar nu știe despre ce bancă e vorba. O nevastă trebuie să cunoască banca. Fără să știe banca, ea spune nu. Mă rog, și ce, n-are dreptate? La ce-i folosește oare bărbatul, dacă nu știe numele băncii? Bărbatul nu-i spune numele băncii. Bărbat e ăla care nu spune banca? Ăla nu e bărbat. Un bărbat spune care e banca!
- Afară!
- Afară poate striga oricine. Dar nevasta nu se alege cu nimic din asta. Un bărbat își face testamentul. Nevasta nu poate ști niciodată. Bărbatul nu e singur pe lume. Mai e și nevasta pe aici. Pe stradă se uită toți bărbații după mine. La o femeie contează șoldurile splendide. Locul ei nu e afară. Camera rămîne deschisă. Cheile sînt la mine. Bărbatul să poștească mai întîi să pună mîna pe chei și pe urmă n-are decît să-ncuie ușa. Poa' să caute cheile cît o pofti. Cheile sînt aici – se bate cu palma peste fustă – și aici nu vrea bărbatul să umble. De vrut, ar vrea el, dar n-are voie.
- Afară!
- Mai întîi nevasta îi salvează viața bărbatului, apoi n-are decît să iasă afară. Că doar bărbatul era mort. Cine l-a adus pe intendent! Nu cumva bărbatul? Că zăcea sub scară. Mă rog, de ce nu l-a adus el însuși pe intendent? Fiindcă nu se putea mișca. La început a fost ca mort și apoi nu i-a

hărăzit nevestei nimic. Fratele cel nou n-ar fi aflat nimic. Banca trebuie să dea de veste. O femeie vrea și ea să se mărite din nou. Că doar ce-am avut de la soț? Mă pomenesc deodată la patruzeci de ani și bărbații nu se mai uită după mine. Și femeia e om. Mă rog, femeia are și ea o inimă!

De la cicăleală trecuse la plîns cu sughițuri. Inima pe care o avea femeia răsuna de pe buzele ei de parcă s-ar fi frînt. Therese stătea acolo, rezemată de tocul ușii, cu trupul strîmb, așa cum de obicei nu era decît capul, și oferea o priveliște jalnică, de neajutorare. Era ferm hotărîtă să nu se clinească din loc și se aștepta la un atac însoțit de violențe. Mîna stîngă o ținea, spre apărare, pe fustă, exact acolo unde aceasta, deși scrobită, era bolboșată de chei și de inventarele cărților. De îndată ce simți că avuția ei era în deplină siguranță, repetă: „O inimă! O inimă!” și izbucni încă o dată în plîns cu sughițuri, de data asta din cauza rarității și frumuseții acestui cuvînt.

Lui Kien îi căzu de pe ochi vălul oribil al testamentului. Therese îi apărea foarte nefericită, cerșind iubirea, vrînd să-l cucerească, n-o văzuse niciodată astfel. El o luase în căsătorie pentru cărți, ea îl iubea. Suspinele ei îl înspăimîntară nespus. O las singură, se gîndi, singură se va liniști cel mai bine. Părăsi în grabă camera, apartamentul, casa.

Așadar, comportarea ei emoțională față de *Pantalonii domnului von Bredow* era la adresa lui, și nu a cărții. Pe divan se culcase de dragul lui. Femeile au o receptivitate delicată pentru starea de spirit a iubitului. Ea îi cunoștea sentimentul de jenă. Cînd au ieșit de la ofițerul stării civile împreună, Therese i-a citit gîndurile pe față, ca într-o carte deschisă. Voia să-l ajute. Cînd iubesc, femeile devin lipsite de caracter. Therese voia să-i spună: Vino!, dar îi era rușine și, în loc să-l îmbie, a măturat cu un gest cărțile de pe divan, aruncîndu-le pe jos. Transpus în cuvinte, asta însemna: atît de puțin țin la cărți, atît de mult la tine. Un gest simbolic, în chip de declarație de dragoste. De atunci s-a tot străduit neconținut să-l cucerească. A impus mesele în comun, a impus alte mobile pentru el. Ori de cîte ori putea, îl atingea cu fusta scrobită. Pentru că Therese căuta prilej să discute despre

pat, el s-a ales cu un pat în locul divanului. Ea și-a mutat dormitorul și a cumpărat o garnitură nouă de mobilă pentru două persoane. În timpul bolii, testamentul a fost doar un pretext ca să stea de vorbă cu el. Și cum mai spunea mereu : „Ceea ce nu este poate să se întâmple“. Biată făptură orbită ! Au trecut luni întregi de la încheierea căsătoriei și ea tot mai speră în dragoste. E cu optsprezece ani mai mare decât el, știe bine că va muri înaintea lui și, cu toate astea, insistă să-și facă amîndoi testamentul. Cu siguranță că are unele economii pe care ar vrea să i le dăruiască lui. Și, pentru ca el să nu refuze acceptarea lor, îi pretinde și lui un testament. Cu ce s-ar alege ea din asta, dacă tot trebuie să moară cu mult înaintea lui? În schimb, lui i-ar folosi testamentul ei. Therese își dovedește dragostea prin bani. Există fete bătrîne care hărăzesc deodată unui bărbat toate economiile vieții lor, economii agonisite de-a lungul a zeci de ani, ba nu, cele mai bune lucruri economisite în fiecare din zilele pe care nu le-au trăit tocmai din această cauză. Cum ar putea ea oare să se ridice deasupra propriei ei sfere economice? Printre analfabeți, banul trece drept dovada peremptorie pentru orice : pentru prietenie, pentru bunătate, pentru cultură, pentru putere, pentru iubire. La o femeie, simpla situație de fapt se complică prin slăbiciunile proprii. Pentru că are de gînd să-i dăruiască economiile ei, trebuie să-l chinuiască șase săptămîni la rînd cu aceleași cuvinte. Therese nu-i spune simplu și direct, în față : Te iubesc, uite banii mei ; ci ascunde cheia ușii dintre ei. Bărbatul n-o găsește, iar ea poate respira atmosfera lui. El nu vrea să aibă a face mai de-aproape cu dînsa și atunci ea se mulțumește cu atmosfera din jurul lui. El uită să se întrebe dacă banca unde-și ține banii este și sigură. Ea tremură pentru bărbatul ei, la gîndul că ar putea să-și piardă banii. Economiiile ei sînt prea neînsemnate pentru a-l putea menține multă vreme pe linia de plutire. Pe ocolite, ca și cum ar fi îngrijorată pentru ea însăși, se interesează necontenit de numele băncii. Vrea să-l ferească de o catastrofă posibilă. Femeile sînt grijulii cu viitorul iubitului. Ea nu mai are decât cîțiva ani înainte. Ultimele puteri și le cheltuiește ca să-l pună la adăpost încă înainte de moartea ei. Cuprinsă

de disperare, i-a scotocit în timpul bolii prin birou, sperînd să afle date mai precise. Pentru a-l scuti de emoții, Therese n-a lăsat cheia în broască, ci a pus-o îndărăt, acolo unde a găsit-o. Ca o ființă incultă ce este, n-are idee de precizia și capacitatea memoriei lui. Este atît de incultă, încît lui i se face silă doar la simpla amintire a limbajului ei. Dar n-o poate ajuta defel. Omul nu există pe lume pentru dragoste, el nu s-a însurat din dragoste. Voia să-și asigure cărțile, iar ea i-a părut omul potrivit pentru asta.

Kien mergea cu senzația că se afla pentru prima oară în viața lui pe o stradă. Printre oamenii pe care-i întîlnea, deosebea bărbați și femei. Librăriile pe lîngă care trecea îl opreau din drum, și anume tocmai vitrinele pe care odinioară le veștejea. Mormanele de cărți imorale nu-l mai stînjeneau. Le citea titlurile fără a clătina din cap și pleca mai departe. Cîinii umblau pe trotuar, întîlneau semeni de-ai lor și se miroseau reciproc, cu bucurie. Kien își încetini pasul și-i privi uimit. Chiar lîngă picioarele lui, un pachetel se izbi de pămînt. Un tînăr se repezi la el, îl ridică, se ciocni de Kien și nu-și ceru scuze. Kien urmări degetele care desfăceau pachetelul; ieși la iveală o cheie, pe hîrtia mototolită erau scrise cîteva cuvinte. Cititorul lor rînji și privi în sus, spre casă. La o fereastră de la etajul întîii, o fată stătea aplecată peste așternuturile puse la aerisit; agită mîna, făcîndu-i semn, și dispăru la fel de repede ca și cheia în buzunarul pantalonilor tînărului. „Ce-o fi făcut cu cheia? Vreun spărgător, iar slujnica, iubita lui, îi azvîrle cheia.“ Pe prima stradă transversală se afla o librărie importantă; trecu pe lîngă ea, lăsînd-o pe stînga, în urmă. La colțul de peste drum, un sergent de stradă îi turuia insistent unei femei. Kien se simți atras de cuvintele pe care le vedea de departe, voia să le și audă. Cînd ajunse destul de aproape, cei doi se despărțiră. „Mergi cu bine!“ cîrîi sergentul. „La revedere, la revedere, domnule inspector“, răspunse cu volubilitate femeia, el era gras, ea vîrtoasă. Kien nu putu uita perechea aceasta. Cînd trecu pe lîngă dom, urechea îi fu izbită de cuvinte calde, stranii. În tonalitatea aceea ar fi cîntat și el acum, dacă ar fi avut o voce la fel de bună pe cît îi era dispoziția. Deodată, cineva aruncă